

CENTRUM BADANIA OPINII SPOŁECZNEJ

SEKRETARIAT
OŚRODEK INFORMACJI

629 - 35 - 69, 628 - 37 - 04
693 - 46 - 92, 625 - 76 - 23

UL. ŻURAWIA 4A, SKR. PT. 24
00 - 503 W A R S Z A W A
TELEFAX 629 - 40 - 89
E-mail: sekretariat@cbos.pl

INTERNET

<http://www.cbos.pl>

BS/5/2003

SEJM IV KADENCJI PO PIERWSZYM ROKU FUNKCJONOWANIA

KOMUNIKAT Z BADAŃ

WARSZAWA, STYCZEŃ 2003

- Dziesięciokrotnie więcej ankietowanych ocenia, że obecny Sejm cieszy się niewielkim autorytetem społecznym (80%), niż uważa, że społeczny autorytet Sejmu jest duży (8%). Większość badanych jest zdania, że Sejm w obecnym składzie działa opieszale (63%) i ogólnie jest niesprawny (65%). Połowa ankietowanych twierdzi, że posłowie zajmują się sprawami mało istotnymi (53%), a ich decyzje są nietrafne (50%). Większość ankietowanych nie ma pozytywnego zdania o efektach pracy tego Sejmu: 37% uważa, iż nic nie zrobił i najważniejsze sprawy dla kraju pozostają nierozwiązane, 47% twierdzi, że dużo zrobił, ale również dużo zaniedbał. Tylko 5% badanych sądzi, że udało mu się rozwiązać wiele spraw ważnych dla kraju.
- Działalność izby niższej parlamentu nie spełnia oczekiwań wyborców i - zważywszy na dotychczasowe wyniki badań - można sądzić że jest to stan permanentny. Wyniki działalności Sejmu zawsze były dla ankietowanych niezadowolające, tylko nieliczni oceniali, że dzięki pracy posłów udało się rozwiązać wiele spraw ważnych dla kraju. Obecne oceny Sejmu są gorsze od tych sprzed pięciu i sześciu lat, natomiast porównywalne z ocenami sprzed trzech lat.
- Ponad połowa badanych (55%) uważa, że w obecnym Sejmie toczy się więcej sporów i konfliktów niż w Sejmie poprzedniej kadencji, przeciwnego zdania jest tylko co dziesiąty ankietowany (10%). Mimo tych ocen Sejm IV kadencji nieco częściej jest uważany za lepszy (25%) niż gorszy (15%) od poprzedniego, choć najwięcej osób (47%) sądzi, że jest taki sam.

W minionym roku w Sejmie miały miejsce wydarzenia, które dotąd nie zdarzały się w krótkiej historii parlamentaryzmu III RP. Posłowie jednego z ugrupowań kilkakrotnie blokowali mównicę uniemożliwiając przeprowadzanie głosowań czy kontynuowanie prac sejmowych. Niektórym posłom zdarzały się zachowania i wypowiedzi wysoce nieparlamentarne, czyli niezgodne z normami, jakich powinny przestrzegać osoby sprawujące funkcje publiczne. W połowie października marszałek Sejmu po raz pierwszy zlecił strażę marszałkowskiej usunięcie siłą z sali sejmowej posła wykluczonego z obrad i okupującego mównicę. Wszystkie te wydarzenia bez wątpienia wpływały na społeczne postrzeganie Sejmu i raczej przesłaniały merytoryczną stronę jego pracy. Jak zatem Polacy oceniają własny parlament, czy Sejm cieszy się wśród nich autorytetem i szacunkiem? Zapytaliśmy o to w jednym z naszych ostatnich sondaży¹.

OCENA PRACY SEJMU

W dotychczasowych naszych badaniach opinie respondentów na temat izby niższej parlamentu nie były przychylne - Sejm (podobnie zresztą jak Senat) zbierał zdecydowanie więcej ocen negatywnych niż pozytywnych. W ostatnim okresie przewaga ocen negatywnych nad pozytywnymi jeszcze się zwiększyła i jest niemal czterokrotna.

¹ Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (150) przeprowadzono w dniach od 8 do 11 listopada 2002 roku na liczącej 1042 osoby reprezentatywnej próbie losowo-adresowej dorosłych mieszkańców Polski.

Tabela 1

Jak Pan(i) ocenia działalność*:	Wskazania respondentów według terminów badań												
	XII	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
	2001	2002											
	w procentach												
Sejmu													
dobrze	32	25	27	16	19	23	20	22	23	25	30	21	17
źle	51	57	57	67	62	61	66	62	58	58	52	64	67
Senatu													
dobrze	33	26	30	19	23	27	23	24	23	24	28	30	27
źle	41	46	39	49	46	49	53	50	51	47	45	43	47
* Pominięto odpowiedź „trudno powiedzieć”													

Zdecydowana większość ankietowanych (80%) uważa, że izba niższa parlamentu ma niewielki autorytet w społeczeństwie. Dwie trzecie badanych twierdzi, że działalność Sejmu obecnej kadencji cechuje nadmierna opieszałość (63%) i niewystarczająca sprawność funkcjonowania (65%). Co drugi respondent krytycznie ocenia także trafność decyzji podejmowanych przez posłów (50%) oraz marnotrawienie energii i czasu na zajmowanie się sprawami o drugorzędnym znaczeniu (53%). Zaledwie jedna czwarta ankietowanych (25%) ufa, że Sejm rzeczywiście podejmuje te sprawy, które są dla naszego kraju najważniejsze.

Z porównania aktualnych ocen z opiniami o Sejmie III kadencji wynika, że obecny Sejm jest oceniany tylko trochę lepiej niż poprzedni, zbierający pod koniec swej działalności wyjątkowo złe opinie. W ocenach obu parlamentów (w wyraźnie różniących się przecież składach) najbardziej zbliżone są opinie o niewielkim autorytecie społecznym, jaki - zdaniem badanych - ma on wśród Polaków. Od roku 1998 do 2002 społeczna ocena autorytetu izby niższej parlamentu wyraźnie się pogorszyła - aż o 14 punktów procentowych wzrosła liczba głosów krytycznych w tej sprawie. Można powiedzieć, że utrata społecznego autorytetu, do której przyczynili się posłowie poprzedniej kadencji, okazała się trwała i utrzymuje się niezależnie od zmian w składzie Sejmu. W porównaniu z poprzednią kadencją nieco zmalał krytycyzm w opiniach o trafności decyzji obecnego Sejmu, sprawności działania, a także doboru spraw, którymi się zajmują posłowie.

Tabela 2

Czy, Pana(i) zdaniem, obecny Sejm:	Wskazania respondentów według terminów badań			
	VIII 1997	VIII 1998	XI 1999	XI 2002
	w procentach			
- cieszy się raczej dużym autorytetem społecznym	18	15	8	8
- cieszy się raczej małym autorytetem społecznym	63	66	84	80
Trudno powiedzieć	19	19	8	12
- podejmuje raczej trafne decyzje	28	22	15	17
- podejmuje raczej nietrafne decyzje	40	44	63	50
Trudno powiedzieć	32	34	23	33
- działa sprawnie	27	22	13	16
- nie działa sprawnie	49	56	72	65
Trudno powiedzieć	24	22	14	19
- pracuje we właściwym tempie	19	17	11	16
- pracuje zbyt opieszale	60	63	76	63
Trudno powiedzieć	21	20	13	22
- zajmuje się na ogół sprawami o podstawowym znaczeniu dla kraju	29	24	26	25
- zajmuje się na ogół sprawami mało istotnymi	50	56	60	53
Trudno powiedzieć	21	20	13	22

Działalność izby niższej parlamentu nie spełnia oczekiwań wyborców i można sądzić - zważywszy na dotychczasowe wyniki badań - że jest to stan permanentny. Ankietowani na ogół wyrażają niezadowolenie z wyników działalności Sejmu, tylko nieliczni zaś oceniają, że dzięki pracy posłów udało się rozwiązać wiele spraw ważnych dla kraju. Obecne oceny Sejmu są gorsze od tych sprzed pięciu i sześciu lat, natomiast porównywalne z ocenami sprzed trzech lat. Tylko co dwudziesty ankietowany (5%) nie może odmówić obecnemu Sejmowi ambicji oraz skali podejmowanych zadań i uważa, że od początku kadencji już dużo zrobił. Niespełna połowa badanych (47%) wystawia obecnemu Sejmowi ocenę ambiwalentną i uważa, że - choć nie można nie dostrzegać jego osiągnięć - wiele ważnych spraw zostało również zaniedbanych. Prawie dwie piąte respondentów (37%) zdecydowanie negatywnie ocenia wyniki działalności obecnego Sejmu i sądzi, że posłowie praktycznie nic nie zrobili, a najważniejsze sprawy kraju w dalszym ciągu pozostają nierozwiązane. W sumie zatem 84% ankietowanych ma do wyników pracy obecnego Sejmu poważne zastrzeżenia.

Tabela 3

Jak by Pan(i) ocenił(a) działalność obecnego Sejmu od początku jego kadencji do dziś?	Wskazania respondentów według terminów badań			
	VII 1996	VIII 1997	XI 1999	XI 2002
	w procentach			
Udało mu się rozwiązać wiele ważnych dla kraju spraw	6	8	4	5
Dużo zrobił, ale też dużo zaniedbał	50	58	55	47
Praktycznie nic nie zrobił - najważniejsze dla kraju sprawy są nadal nierozwiązane	32	23	35	37
Trudno powiedzieć	12	11	6	12

OCENA KOMPETENCJI POSŁÓW

Zdecydowana większość badanych (83%) ocenia, że tylko połowa posłów lub nawet mniej ma odpowiednie umiejętności, by móc sprawować tę funkcję. W ostatnich latach z każdą nową kadencją systematycznie pogarszają się opinie o kompetencjach posłów. W porównaniu z końcem lat dziewięćdziesiątych zwiększyła się liczba ankietowanych sądzących, że tylko niewielka część posłów ma odpowiednie umiejętności i kompetencje do pracy w parlamencie.

Tabela 4

Jak Pan(i) ocenia, czy posłowie obecnego Sejmu posiadają umiejętności, kompetencje odpowiednie do tego, by być posłami?	Wskazania respondentów według terminów badań			
	VIII 1997	VIII 1998	XI 1999	XI 2002
	w procentach			
Tak, zdecydowana większość ma takie umiejętności	9	8	5	7
Mniej więcej połowa ma takie umiejętności, a połowa nie ma	42	42	45	38
Tylko nieliczni, niewielka część posłów ma takie umiejętności	37	35	40	45
Trudno powiedzieć	12	15	10	11

Najbardziej krytyczni wobec kompetencji posłów są badani w wieku od 35 do 54 lat, mieszkańcy wielkich miast oraz osoby z wykształceniem co najmniej średnim. Wśród grup społeczno-zawodowych są to najczęściej robotnicy oraz respondenci pracujący na własny

rachunek. W tych grupach prawie połowa ankietowanych lub więcej uważa, że w obecnym Sejmie tylko nieliczne osoby mają umiejętności pozwalające im kompetentnie sprawować funkcję posła.

Tabela 5

Jak Pan(i) ocenia, czy posłowie obecnego Sejmu posiadają umiejętności, kompetencje odpowiednie do tego, by być posłami?	Wskazania respondentów z wykształceniem			
	podstawowym	zasadniczym zawodowym	średnim	wyższym
	w procentach			
Tak, zdecydowana większość ma takie umiejętności	8	6	6	7
Mniej więcej połowa ma takie umiejętności, a połowa nie ma	34	37	40	42
Tylko nieliczni, niewielka część posłów ma takie umiejętności	36	47	50	50
Trudno powiedzieć	22	10	4	1

W elektoratach partyjnych najbardziej krytyczni w tej sprawie są potencjalni wyborcy ugrupowań opozycyjnych: PiS, Samoobrony, LPR i PO. Relatywnie lepiej kompetencje posłów są oceniane przez zwolenników partii tworzących koalicję rządową, w tym szczególnie PSL.

Tabela 6

Jak Pan(i) ocenia, czy posłowie obecnego Sejmu posiadają umiejętności, kompetencje odpowiednie do tego, by być posłami?	Potencjalne elektoraty ugrupowań politycznych					
	LPR	PO	PSL	PiS	Samo-obrona	SLD-UP
	w procentach					
Tak, zdecydowana większość ma takie umiejętności	0	4	14	8	6	13
Mniej więcej połowa ma takie umiejętności, a połowa nie ma	44	47	55	31	36	43
Tylko nieliczni, niewielka część posłów ma takie umiejętności	46	45	30	54	48	40
Trudno powiedzieć	10	5	1	8	10	4

POCZUCIE REPREZENTATYWNOŚCI SEJMU

Zdecydowana większość ankietowanych uważa, że posłowie w obecnym Sejmie nastawieni są przede wszystkim na realizację interesów swojej partii lub ugrupowania albo też dbają przede wszystkim o swoje prywatne interesy lub interesy swojego środowiska

(znajomych i rodziny bądź środowiska zawodowego). W porównaniu z ocenami Sejmu III kadencji (mniej więcej z połowy jego kadencji) oceny obecnego Sejmu są nieznacznie lepsze. Minimalnie więcej ankietowanych uważa, że większość posłów w obecnym Sejmie reprezentuje interesy ludzi, którzy na nich głosowali, lub interesy całego społeczeństwa. Jednak nie zmienia to ogólnego bardzo negatywnego obrazu motywacji, którymi - zadaniem Polaków - kierują się posłowie w swej działalności publicznej.

Tabela 7

Czyje przede wszystkim potrzeby i interesy reprezentuje, Pana(i) zdaniem, większość posłów obecnego Sejmu?	Wskazania respondentów według terminów badań			
	VIII 1997	VIII 1998	XI 1999	XI 2002
	w procentach			
Swojej partii lub ugrupowania	36	38	42	37
Swoje własne	15	15	20	20
Całego społeczeństwa	13	11	4	6
Ludzi, którzy na nich głosowali	8	10	5	8
Środowiska, z którym są związani zawodowo	9	8	11	10
Swoich znajomych, kolegów lub krewnych	8	7	12	12
Trudno powiedzieć	11	11	5	7

Podstawowym kryterium oceny instytucji przedstawicielskich sprawujących władzę jest stopień ich reprezentatywności. Większość ankietowanych ocenia, że w obecnym parlamencie nie są reprezentowane interesy wszystkich grup społecznych. Zdaniem prawie połowy ankietowanych (46%), obecny Sejm reprezentuje interesy tylko niektórych grup, inne zaś nie mają w nim swojej reprezentacji. Co czwarty respondent (26%) ocenia to jeszcze bardziej surowo i twierdzi, że większość społeczeństwa nie jest w nim reprezentowana. Tylko 14% badanych przypisuje obecnemu Sejmowi zdolność wyrażania interesów wszystkich grup społecznych, czyli reprezentowania ogółu społeczeństwa. W porównaniu z oczekiwaniami sprzed roku odsetek osób przekonanych o zdolności parlamentu w obecnym składzie do reprezentowania interesów całego społeczeństwa, a nie tylko wybranych grup społecznych, spadł o przeszło połowę.

Tabela 8

Która z poniższych opinii na temat obecnego Sejmu jest Panu(i) najbliższa?	Wskazania respondentów według terminów badań								
	XI 1993	XI 1994	VII 1996	VIII 1997	XI 1997	VIII 1998	XI 1999	X 2001	XI 2002
	w procentach								
Sejm reprezentuje interesy całego społeczeństwa	38	19	19	17	27	18	11	30	14
Sejm reprezentuje interesy tylko niektórych grup społecznych, a inne nie mają swojej sejmowej reprezentacji	30	40	36	44	39	42	52	35	46
Większość społeczeństwa nie ma obecnie swojej reprezentacji w Sejmie	19	27	29	22	22	24	28	24	26
Trudno powiedzieć	13	14	16	17	12	16	9	11	14

Obecny Sejm jest pod tym względem oceniany przez ankietowanych wyraźnie mniej korzystnie niż Sejm II kadencji, a tylko nieznacznie lepiej niż Sejm III kadencji w ostatnich dwóch latach pracy. Porównanie ocen Sejmów ostatnich trzech kadencji pozwala stwierdzić, że reprezentatywność każdego z nich była oceniana najlepiej tuż po wyborach, natomiast kolejne lata przynosiły pod tym względem nieuniknione rozczarowanie i to niezależnie od istniejących układów politycznych.

Opinie na temat reprezentatywności Sejmu są dość słabo zróżnicowane ze względu na cechy społeczno-demograficzne badanych takie, jak: miejsce zamieszkania, wiek czy płeć. Jeśli chodzi o strukturę społeczno-zawodową, to reprezentatywność obecnego parlamentu najkorzystniej oceniają rolnicy - prawie co trzeci (30%) jest przekonany, że Sejm reprezentuje interesy wszystkich Polaków, natomiast najbardziej krytyczni są robotnicy wykwalifikowani - niemal dwie piąte (38%) uważa, że większość społeczeństwa nie ma swojej reprezentacji w Sejmie. Oceny reprezentatywności parlamentu różnią się ze względu na orientację polityczną i preferencje partyjne ankietowanych. Odwrotnie niż w przypadku Sejmu poprzedniej kadencji obecnie o jego pełnej reprezentatywności wyraźnie częściej przekonane są osoby o lewicowych poglądach politycznych (22%) niż badani deklarujący przekonania prawicowe (9%), którzy zarazem najwyraźniej kwestionują jego reprezentatywność. Prawie co trzeci respondent o poglądach prawicowych (29%) podziela opinię, że w obecnym Sejmie nie są reprezentowane interesy większości społeczeństwa. Spośród osób o przekonaniach lewicowych co piąta (21%) jest tego zdania.

Wyniki poprzednich badań wskazują, że mówiąc o reprezentatywności Sejmu ankietowani mają na uwadze przede wszystkim partyjny układ sił w izbie niższej parlamentu i status polityczny poszczególnych ugrupowań (udział we władzy *versus* pozostawanie w opozycji). Mimo zmiany układu sił również w Sejmie obecnej kadencji prawidłowość ta się potwierdza - o jego pełnej reprezentatywności znacznie częściej przekonani są potencjalni wyborcy ugrupowań rządzących - przede wszystkim PSL oraz SLD-UP (w poprzedniej kadencji tę opinię najczęściej podzielali zwolennicy rządzących AWS oraz UW). Z kolei na całkowity brak reprezentatywności Sejmu częściej niż inni wskazują sympatycy ugrupowań opozycyjnych - LPR, PO, PiS i - rzadziej - Samoobrony (w poprzedniej kadencji opinię tę podzielał głównie elektorat SLD).

Tabela 9

Która z poniższych opinii na temat obecnego Sejmu jest Panu(i) najbliższa?	Potencjalne elektoraty ugrupowań politycznych					
	LPR	PO	PSL	PiS	Samo- obrona	SLD-UP
	w procentach					
Sejm reprezentuje interesy całego społeczeństwa	7	12	34	8	12	28
Sejm reprezentuje interesy tylko niektórych grup społecznych, a inne nie mają swojej sejmowej reprezentacji	55	53	43	52	42	49
Większość społeczeństwa nie ma obecnie swojej reprezentacji w Sejmie	29	28	23	27	23	16
Trudno powiedzieć	8	8	1	13	24	8

Spółeczne opinie na temat reprezentatywności izby niższej parlamentu korzystniej wypadają na poziomie wspólnoty przekonań. Można sądzić, że poczucie braku reprezentatywności dotyczy przede wszystkim odniesienia do ogółu posłów - pod tym względem rzeczywiście tylko nieliczni ankietowani (8%) są zadowoleni i uważają, że większość posłów myśli podobnie jak oni. Natomiast prawie dwie trzecie respondentów (63%) sądzi, że ich poglądy i przekonania są podzielane przynajmniej przez niektórych posłów. W wymiarze światopoglądowym tylko niewielki odsetek badanych ma poczucie braku reprezentacji i uważa, że w Sejmie nie ma ludzi myślących podobnie jak oni. Warto zauważyć, że pod tym względem oceny Sejmu obecnej kadencji należą do wyjątkowo niekorzystnych - 16% badanych uważa, że w obecnym Sejmie nie ma posłów, których poglądy by podzielał.

Tabela 10

Czy ma Pan(i) poczucie, że są w Sejmie posłowie, którzy myślą o polskich sprawach podobnie jak Pan(i)?	Wskazania respondentów według terminów badań								
	XI 1993	XI 1994	VII 1996	VIII 1997	XI 1997	VIII 1998	XI 1999	X 2001	XI 2002
	w procentach								
Tak, sądzę, że większość posłów myśli podobnie jak ja	25	13	11	10	17	9	6	18	8
Sądzę, że niektórzy posłowie myślą podobnie jak ja	52	53	62	64	60	62	69	57	63
Nie, w Sejmie nie ma posłów, którzy myśleliby podobnie jak ja	7	17	14	11	10	14	15	12	16
Trudno powiedzieć	16	17	13	15	14	15	10	13	13

W tym aspekcie również obserwujemy pewne pogorszenie się ocen reprezentatywności obecnego Sejmu, aczkolwiek mniej znaczące. W ciągu roku zmalała (o 10 punktów) liczba osób mających poczucie wspólnoty poglądów z większością posłów w Sejmie, natomiast nieco wzrosła (o 4 punkty) liczba respondentów przekonanych, że opinie i poglądy, z którymi mogliby się zgodzić, w ogóle nie pojawiają się w sejmowych dyskusjach. W porównaniu z ocenami Sejmu II kadencji poczucie światopoglądowej reprezentatywności obecnego Sejmu jest niższe, jednak nie odbiega zasadniczo od ocen Sejmu III kadencji mniej więcej w tym samym okresie jego funkcjonowania. Porównanie dynamiki zmian ocen kolejnych parlamentów pozwala stwierdzić, że przekonanie o wspólnocie poglądów jest najsilniejsze blisko terminu wyborów, natomiast w miarę oddalania się od tej daty coraz mniej wyborców odnajduje w sposobie myślenia parlamentarzystów własne poglądy i przekonania.

Nawet wśród zwolenników partii opozycyjnych, którzy wyraźnie częściej niż sympatycy ugrupowań koalicji rządowej podzielają opinię o niedostatecznym reprezentowaniu interesów wszystkich grup społecznych przez obecny Sejm, zdecydowana większość dostrzega co najmniej wśród części posłów wyrazicieli swoich poglądów. W największym stopniu poczucie niedoreprezentowania własnych poglądów mają wyborcy Samoobrony: co piąty z nich jest przekonany, że w obecnym parlamencie nie ma posłów, którzy myślą podobnie jak oni. Natomiast najbardziej zadowoleni pod tym względem są sympatycy SLD-UP, PiS i PSL.

Tabela 11

Czy ma Pan(i) poczucie, że są w Sejmie posłowie, którzy myślą o polskich sprawach podobnie jak Pan(i)?	Potencjalne elektoraty ugrupowań politycznych					
	LPR	PO	PSL	PiS	Samo- obrona	SLD-UP
	w procentach					
Tak, sądzę, że większość posłów myśli podobnie jak ja	5	8	10	13	7	20
Sądzę, że niektórzy posłowie myślą podobnie jak ja	71	86	74	67	57	68
Nie, w Sejmie nie ma posłów, którzy myśleliby podobnie jak ja	14	4	15	10	21	7
Trudno powiedzieć	10	2	1	10	15	5

W sumie ankietowani mają podzielone opinie dotyczące troski posłów o należyte reprezentowanie interesów wyborców. Nieco ponad dwie piąte respondentów ma poczucie, że w Sejmie są posłowie, którzy bronią ich interesów, a minimalnie mniej osób nie podziela tego przekonania. W porównaniu z ocenami Sejmu poprzedniej kadencji liczba osób oceniających, że ich interesy są należycie reprezentowane przez posłów, w zasadzie się nie zmieniła, natomiast jest ona dość wyraźnie niższa, gdy za punkt odniesienia przyjmiemy oceny Sejmu II kadencji.

Tabela 12

Czy ma Pan(i) poczucie, że w tym Sejmie są tacy posłowie, którzy bronią interesów ludzi takich jak Pan(i)?	Wskazania respondentów według terminów badań		
	XI 1994	XI 1999	XI 2002
	w procentach		
Tak, mam takie poczucie	53	44	44
Nie, nie mam takiego poczucia	32	44	42
Trudno powiedzieć	15	12	14

LEPSZY CZY GORSZY OD POPRZEDNIEGO?

Wyniki wskazują, że oceny Sejmu IV kadencji po roku funkcjonowania są nieznacznie lepsze od ocen poprzedniego Sejmu, ocenianego pod koniec swej działalności wyjątkowo niekorzystnie. A jak wygląda bezpośrednie porównanie parlamentów w obu składach, który z nich jest w ocenie badanych lepszy, a który wypada gorzej?

Nieco większy odsetek ankietowanych ocenia, iż obecny Sejm jest lepszy od poprzedniego, niż wyraża opinię przeciwną. Niemal połowa badanych sądzi, że jest taki sam. Bezpośrednio po wyborach, w październiku 2001 roku, niemal połowa badanych była przekonana, że nowy Sejm będzie lepszy od poprzedniego, tylko co czwarty sądził, że będzie taki sam, a najmniej osób stwierdzało, iż będzie gorszy od swego poprzednika. W porównaniu z tym odsetek respondentów przekonanych o przewadze obecnego Sejmu nad Sejmem w poprzednim składzie spadł niemal o połowę. W takim samym stopniu wzrosło przekonanie o tym, iż Sejm IV kadencji niczym się nie różni od poprzedniego, wzrósł też odsetek osób sądzących, że jest nawet od niego gorszy.

Tabela 13

Jak Pan(i) sądzi, czy obecny Sejm jest/będzie lepszy czy też gorszy od poprzedniego?	Wskazania respondentów według terminów badań	
	X 2001	XI 2002
	w procentach	
Lepszy	48	25
Taki sam	25	47
Gorszy	8	15
Trudno powiedzieć	19	14

Oceny ankietowanych są przede wszystkim związane z podzielanymi sympatiami politycznymi. Zwolennicy partii koalicji rządowej, mających w tym parlamencie przewagę, wyraźnie lepiej oceniają obecny Sejm niż jego poprzednika. Natomiast sympatycy ugrupowań opozycyjnych w większości sądzą, że obecny Sejm niczym nie różni się od Sejmu III kadencji.

Tabela 14

Jak Pan(i) sądzi, czy obecny Sejm jest/będzie lepszy czy też gorszy od poprzedniego?	Potencjalne elektoraty ugrupowań politycznych					
	LPR	PO	PSL	PiS	Samo- obrona	SLD-UP
	w procentach					
Lepszy	12	14	44	20	17	53
Taki sam	54	60	32	47	52	35
Gorszy	12	22	18	25	25	5
Trudno powiedzieć	23	4	6	8	5	7

Ponad połowa badanych stwierdza, że w obecnym Sejmie jest więcej sporów i kłótni niż w Sejmie poprzedniej kadencji. Przewidywania ankietowanych sprzed roku zupełnie się nie potwierdziły. Wówczas przeważali ci, którzy sądzą, iż nowy parlament będzie pracował spokojniej i bez spektakularnych kłótni (42%) lub też że będzie pracował w podobnej atmosferze jak odchodzący wówczas Sejm (27%). Interesujące, że w przypadku ocen Sejmu poprzedniej kadencji na początku jego funkcjonowania Polacy oczekiwali więcej sporów i kłótni niż w Sejmie II kadencji, co znalazło potwierdzenie w rzeczywistości. Natomiast po obecnym parlamencie spodziewano się raczej uspokojenia atmosfery politycznej, co jednak się nie potwierdziło.

Tabela 15

Czy, Pana(i) zdaniem, w obecnym Sejmie jest/będzie więcej sporów i konfliktów niż w Sejmie poprzedniej kadencji czy też mniej?	Wskazania respondentów według terminów badań		
	XI 1997	X 2001	XI 2002
	w procentach		
Więcej	46	19	55
Tyle samo	23	27	24
Mniej	20	42	10
Trudno powiedzieć	11	12	12

Oceniając obecny Sejm tylko 8% ankietowanych uznało, że cieszy się on autorytetem społecznym. Dziesięciokrotnie więcej osób (80%) było przeciwnego zdania. Sejm najwięcej stracił w oczach Polaków podczas poprzedniej kadencji, a obecnie te złe opinie się utrzymują. Większość badanych jest zdania, że Sejm w obecnym składzie działa opieszale i ogólnie jest niesprawny. Połowa ankietowanych sądzi, że posłowie zajmują się sprawami mało istotnymi, a ich decyzje są nietrafne. Negatywnie oceniane są też kompetencje posłów i ich intencje - zdaniem badanych, posłowie w swej działalności publicznej dbają przede wszystkim o interesy swoich partii (37%) lub własne (20%) oraz swoich znajomych, kolegów i krewnych (12%), natomiast tylko w niewielkim stopniu mają na względzie interes całego społeczeństwa (6%) bądź ludzi, którzy na nich głosowali (8%).

Niepokojące jest nikłe poczucie reprezentatywności obecnego Sejmu. Co czwarty badany uważa, że większość społeczeństwa nie ma w nim swojej reprezentacji, a niespełna połowa jest zdania, że reprezentowane są interesy tylko wybranych grup. Na tak szybkie pogorszenie ocen mogły wpłynąć nie tylko zmiany w układzie sympatii politycznych, ale także kwestie merytoryczne. Bez wątplenia przegłosowane w parlamencie propozycje ustawowe, takie jak ustawa o abolicji podatkowej i deklaracjach majątkowych czy biopaliwach, którym w czasie dyskusji zarzucano właśnie podporządkowanie celom politycznym lub interesom wybranych grup społecznych i lekceważenie interesów większości, dały do myślenia wielu Polakom. Chociaż Sejm we wszystkich trzech kadencjach miał wśród Polaków opinie negatywne, złe oceny Sejmu obecnej kadencji oraz słabe poczucie jego reprezentatywności są szczególnie niepokojące, ponieważ właśnie ten parlament (jeśli zostałyby przyjęte odpowiednie rozwiązania ustawowe) może - w przypadku frekwencyjnego niepowodzenia referendum akcesyjnego - rozstrzygać o naszym wstąpieniu do Unii Europejskiej. Nie wróżyłoby to dobrze społecznej legitymizacji tej decyzji.

Opracował

Krzysztof PANKOWSKI

A N E K S

Tabela 1. Czy, Pana(i) zdaniem, obecny Sejm: 1 - cieszy się raczej dużym autorytetem społecznym; 2 - cieszy się raczej małym autorytetem społecznym

	1	2	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	8	80	12	1041
Płeć				
Mężczyźni	8	82	10	497
Kobiety	7	79	13	544
Wiek				
18-24 lat	7	80	13	161
25-34	9	82	8	187
35-44	3	91	6	185
45-54	10	81	9	211
55-64	7	84	9	121
65 lat i więcej	9	65	26	175
Miejsce zamieszkania				
Wies	9	74	16	382
Miasto do 20 tys.	8	86	6	126
20-100 tys.	11	81	8	204
101-500 tys.	4	83	13	196
501 tys. i więcej mieszk.	4	89	7	133
Wykształcenie				
Podstawowe	10	72	19	298
Zasadnicze zawodowe	7	81	12	275
Średnie	7	84	8	337
Wyższe	7	88	5	130
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier., inteligencja	3	92	5	81
Prac.umysł.hiz.szczebła	5	89	7	96
Pracownicy fiz.- umysł.	2	91	7	91
Robotnicy wykwalifikowani	9	89	2	80
Robotnicy niewykwalifik.	13	78	8	34
Rolnicy	17	67	15	50
Pracujący na własny rach.	15	74	11	43
Bierni zawodowo				
Renciści	12	67	21	131
Emeryci	9	73	18	206
Uczniowie i studenci	5	84	11	65
Bezrobotni	6	83	10	127
Gospodynie domowe i inni	0	89	11	34
Pracuje w:				
inst. państw., publicznej	6	88	5	180
społce właścicieli				
prywatnych i państwa	3	90	7	71
sekt. pryw. poza rolnict.	7	87	6	178
prywatnym gosp. rolnym	18	62	19	47
Dochody na jedną osobę				
Do 299 zł	8	79	13	143
300-399	6	86	8	87
400-599	7	84	9	176
600-800	7	81	12	161
Powyżej 800 zł	5	84	11	169
Ocena własnych war. mater.				
Złe	8	79	13	333
Średnie	8	80	12	467
Dobre	6	84	10	241
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	8	80	12	64
Raz w tygodniu	5	82	13	498
1-2 razy w miesiącu	14	78	8	168
Kilka razy w roku	9	79	12	211
W ogóle nie uczestniczy	7	80	13	100
Poglądy polityczne				
Lewica	10	81	8	253
Centrum	8	83	9	266
Prawica	7	85	8	263
Trudno powiedzieć	6	72	22	257

Tabela 2. Jak Pan(i) ocenia, czy posłowie obecnego Sejmu posiadają umiejętności, kompetencje odpowiednie do tego, by być posłami? 1 - Tak, zdecydowana większość ma takie umiejętności; 2 - Mniej więcej połowa ma takie umiejętności, a połowa nie ma; 3 - Tylko nieliczni, niewielka część posłów ma takie umiejętności

	1	2	3	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	7	38	45	11	1042
Płeć					
Mężczyźni	6	39	45	10	497
Kobiety	7	36	46	11	545
Wiek					
18-24 lat	5	35	49	10	161
25-34	11	39	45	6	188
35-44	6	39	48	7	185
45-54	4	40	50	7	211
55-64	8	44	40	8	121
65 lat i więcej	5	30	37	27	175
Miejsce zamieszkania					
Wies	8	36	40	16	382
Miasto do 20 tys.	11	39	44	5	126
20-100 tys.	4	39	48	9	204
101-500 tys.	4	40	47	9	197
501 tys. i więcej mieszk.	6	34	54	6	133
Wykształcenie					
Podstawowe	8	34	36	22	299
Zasadnicze zawodowe	6	37	47	10	275
Średnie	6	40	50	4	337
Wysze	7	42	50	1	130
Grupa społ.-zaw. pracujący					
Kadra kier., inteligencja	7	49	43	1	81
Prac. umysł. niż. szczebla	9	46	41	4	96
Pracownicy fiz.- umysł.	4	36	49	11	91
Robotnicy wykwalifikowani	2	42	54	1	80
Robotnicy niewykwalifik.	4	33	58	5	34
Rolnicy	10	51	31	8	50
Pracujący na własny rach.	10	27	60	3	43
Bierni zawodowo					
Renciści	13	32	36	19	131
Emeryci	5	35	42	18	206
Uczniowie i studenci	9	43	36	11	65
Bezrobotni	2	32	53	12	128
Gospodynie domowe i inni	5	21	65	10	34
Pracuje w:					
inst. państw. publicznej	8	48	42	3	180
spółce właścicieli	1	46	44	8	71
prywatnych i państwa	6	32	58	4	178
sekt. pryw. poza rolnict.	7	55	30	8	47
prywatnym gosp. rolnym					
Dochody na jedną osobę					
Do 299 zł	3	34	50	14	143
300-399	9	32	54	5	87
400-599	8	42	43	7	177
600-800	5	43	42	9	161
Powyżej 800 zł	8	35	50	7	169
Ocena własnych war. mater.					
Złe	4	33	49	14	333
Średnie	8	42	41	9	467
Dobre	7	36	49	8	241
Udział w prakt. religijnych					
Kilka razy w tygodniu	12	29	40	19	65
Raz w tygodniu	7	39	43	11	498
1-2 razy w miesiącu	5	45	43	7	168
Kilka razy w roku	7	36	46	11	211
W ogóle nie uczestniczy	2	27	61	10	100
Poglądy polityczne					
Lewica	6	44	45	5	253
Centrum	6	40	47	7	266
Prawica	9	38	49	9	263
Trudno powiedzieć	9	29	41	21	257

Tabela 3. Która z poniższych opinii na temat obecnego Sejmu jest Panu(i) najbliższą:
1 - Sejm reprezentuje interesy całego społeczeństwa; 2 - Sejm reprezentuje
interesy tylko niektórych grup społecznych, a inne nie mają swojej sejmowej
reprezentacji; 3 - Większość społeczeństwa nie ma obecnie swojej reprezentacji
w Sejmie

	1	2	3	(%) Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	14	46	26	14	1042
Płeć					
Mężczyźni	13	49	26	12	497
Kobiety	14	43	26	17	545
Wiek					
18-24 lat	12	41	33	14	161
25-34	13	48	27	13	188
35-44	11	56	27	7	185
45-54	15	49	25	11	211
55-64	17	43	28	12	121
65 lat i więcej	15	34	20	31	175
Miejsce zamieszkania					
Wies	15	39	25	20	382
Miasto do 20 tys.	12	55	26	8	126
20-100 tys.	14	48	27	11	204
101-500 tys.	12	42	29	17	197
501 tys. i więcej mieszk.	13	57	25	4	133
Wykształcenie					
Podstawowe	15	32	25	28	299
Zasadnicze zawodowe	13	45	31	11	275
Średnie	14	53	26	8	337
Wysze	12	61	21	7	130
Grupa społ.-zaw. pracujący					
Kadra kier., inteligencja	9	67	21	4	81
Prac.umysł.niż.szczebla	15	52	28	5	96
Pracownicy fiz.-umysł.	7	56	26	11	91
Robotnicy wykwalifikowani	12	45	38	4	80
Robotnicy niewykwalifik.	2	35	30	34	34
Rolnicy	30	38	20	12	50
Pracujący na własny rach.	6	65	19	9	43
Bierni zawodowo					
Renciści	14	40	17	28	131
Emeryci	17	37	26	20	206
Uczniowie i studenci	22	46	23	8	65
Bezrobotni	14	41	30	15	128
Gospodynie domowe i inni	2	33	50	15	34
Pracuje w:					
inst. państw. publicznej	13	54	27	6	180
społce właścicieli	7	51	32	11	71
prywatnych i państwa	7	57	26	10	178
sekt. pryw. poza rolnict.	34	33	21	13	47
prywatnym gosp. rolnym					
Dochody na jedną osobę					
Do 299 zł	11	36	33	19	143
300-399	14	38	33	14	87
400-599	15	54	20	11	177
600-800	12	50	25	14	161
Powyżej 800 zł	15	48	28	9	169
Ocena własnych war. mater.					
Złe	11	42	28	20	333
Średnie	16	48	25	11	467
Dobre	12	47	28	14	241
Udział w prakt. religijnych					
Kilka razy w tygodniu	8	41	31	20	65
Raz w tygodniu	15	45	26	15	498
1-2 razy w miesiącu	15	46	31	8	168
Kilka razy w roku	14	51	19	16	211
W ogóle nie uczestniczy	9	41	33	16	100
Poglądy polityczne					
Lewica	22	49	21	7	253
Centrum	13	51	26	9	266
Prawica	9	51	20	11	263
Trudno powiedzieć	11	31	29	29	257

Tabela 4. Czy ma Pan(i) poczucie, że w tym Sejmie są tacy posłowie, którzy bronią interesów ludzi takich jak Pan(i)?

1 - Tak, mam takie poczucie; 2 - Nie, nie mam takiego poczucia (%)

	1	2	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	44	42	14	1042
Płeć				
Mężczyźni	48	37	15	497
Kobiety	40	46	14	545
Wiek				
18-24 lat	40	41	19	161
25-34	45	45	10	188
35-44	44	45	11	185
45-54	43	46	11	211
55-64	49	37	14	121
65 lat i więcej	43	34	23	175
Miejsce zamieszkania				
Wies	47	38	15	382
Miasto do 20 tys.	46	43	11	126
20-100 tys.	37	50	13	204
101-500 tys.	42	43	15	197
501 tys. i więcej mieszk.	44	39	17	133
Wykształcenie				
Podstawowe	42	38	20	299
Zasadnicze zawodowe	45	44	11	275
Średnie	42	45	13	337
Wyższe	50	39	12	130
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier., inteligencja	59	31	11	81
Prac. umysł. niż. szczebla	47	46	7	96
Pracownicy fiz.-umysł.	45	44	11	91
Robotnicy wykwalifikowani	37	50	14	80
Robotnicy niewykwalifik.	33	51	16	34
Rolnicy	60	37	3	50
Pracujący na własny rach.	44	44	12	43
Bierni zawodowo				
Rencisci	35	43	22	131
Emeryci	48	36	17	206
Uczniowie i studenci	50	31	19	65
Bezrobotni	34	50	16	128
Gospodynie domowe i inni	33	53	14	34
Pracuje w:				
inst. państw., publicznej	49	42	9	180
społce właścicieli				
prywatnych i państwa	35	51	14	71
sekt. pryw. poza rolnict.	45	43	12	178
prywatnym gosp. rolnym	58	39	3	47
Dochody na jedną osobę				
Do 299 zł	40	47	13	143
300-399	47	47	6	87
400-599	43	43	13	177
600-800	46	45	9	161
Powyżej 800 zł	49	38	13	169
Ocena własnych war. mater.				
Złe	37	51	12	333
Średnie	48	39	14	467
Dobre	46	36	18	241
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	46	40	14	65
Raz w tygodniu	43	44	13	498
1-2 razy w miesiącu	44	44	12	168
Kilka razy w roku	46	34	20	211
W ogóle nie uczestniczy	39	47	14	100
Poglądy polityczne				
Lewica	51	36	13	253
Centrum	47	44	9	266
Prawica	48	41	11	263
Trudno powiedzieć	30	47	24	257

Tabela 5. Jak Pan(i) sądzi, czy obecny Sejm jest lepszy, taki sam, czy też gorszy od poprzedniego? (%)

	Lepszy	Taki sam	Gorszy	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	25	47	15	14	1041
Płeć					
Mężczyźni	31	44	14	11	497
Kobiety	20	49	15	16	544
Wiek					
18-24 lat	26	48	13	13	161
25-34	25	50	11	13	187
35-44	21	49	22	9	185
45-54	30	45	14	11	211
55-64	26	42	19	12	121
65 lat i więcej	21	47	9	23	175
Miejsce zamieszkania					
Wieś	22	44	16	18	382
Miasto do 20 tys.	20	55	15	10	126
20-100 tys.	28	48	11	12	204
101-500 tys.	24	51	14	11	196
501 tys. i więcej mieszk.	34	39	16	11	133
Wykształcenie					
Podstawowe	20	47	15	19	298
Zasadnicze zawodowe	24	47	16	13	275
Średnie	29	46	13	12	337
Wyższe	28	48	16	8	130
Grupa społ.-zaw. pracujący					
Kadra kier., inteligencja	28	47	19	6	81
Prac. umysł. niż. szczebla	28	52	9	11	96
Pracownicy fiz.-umysł.	21	48	20	11	91
Robotnicy wykwalifikowani	26	56	10	8	80
Robotnicy niewykwalifik.	19	50	18	13	34
Rolnicy	47	37	13	3	50
Pracujący na własny rach.	29	55	6	10	43
Bierni zawodowo					
Renciści	25	46	10	19	131
Emeryci	23	43	14	20	206
Uczniowie i studenci	38	35	9	18	65
Bezrobotni	13	53	22	12	127
Gospodynie domowe i inni	18	36	28	19	34
Pracuje w:					
inst. państw. publicznej	27	50	11	12	180
społce właścicieli					
prywatnych i państwa	20	48	27	5	71
sekt. pryw. poza rolnict.	25	55	11	9	178
prywatnym gosp. rolnym	48	35	14	3	47
Dochody na jedną osobę					
Do 299 zł	19	47	17	18	143
300-399	21	54	14	11	87
400-599	24	45	19	12	176
600-800	28	52	10	11	161
Powyżej 800 zł	27	51	13	8	169
Ocena własnych war. mater.					
Złe	16	46	19	18	333
Średnie	28	48	12	12	467
Dobre	30	47	13	10	241
Udział w prakt. religijnych					
Kilka razy w tygodniu	24	48	11	17	64
Raz w tygodniu	24	47	17	12	498
1-2 razy w miesiącu	25	47	18	9	168
Kilka razy w roku	27	49	8	16	211
W ogóle nie uczestniczy	25	42	13	21	100
Poglądy polityczne					
Lewica	42	42	9	7	253
Centrum	30	50	13	7	266
Prawica	18	44	28	11	263
Trudno powiedzieć	10	52	8	30	257